

15.3.2017

Kepan asiantuntijan Katja Hintikaisen puheenvuoro tulevaisuusvaliokunnan avoimessa kuulemisessa hallituksen selonteosta, jossa linjataan YK:n kestävän kehityksen ohjelman toimeenpanosta Suomessa.

Kiitos tulevaisuusvaliokunnalle tästä avoimesta kuulemisesta. On Agendan hengen mukaista osallistaa ja kuulla yhteiskunnan eri toimijoita kestävän kehityksen toimeenpanoon.

Selonteossa todetaan ihan oikein, että kestävän kehityksen ohjelma vaatii syvällistä yhteiskunnallista muutosta ja pitkäjänteisyyttä. Valitettavasti Suomen Agenda 2030 -toimeenpanosuunnitelma on pitkälti hallitusohjelman toisinto ja listaa jos sovittuja toimia. Selonteko ei vastaa maailman muutoksiin: Pariisin ilmastopöytäkirjassa tehtyihin sitoumuksiin, kasvavaan eriarvoistumiseen eikä eskaloituneisiin kriiseihin.

Valtioneuvoston kanslia teetti selvityksen Suomen lähtötilanteesta suhteessa kestävän kehityksen tavoitteisiin. Avain2030 -selvitys nosti esiin selkeitä kipupisteitä: ilmastotoimiamme riittämättömyyden, luonnonvarojen liiallisen kulutuksen sekä työn ja talouskasvun. Hyvä uutinen kuitenkin on, että selvitys toteaa, että Suomella on hyvät mahdollisuudet saavuttaa kestävän kehityksen tavoitteet panostamalla uusiutuvaan energiaan ja vihreään talouteen sekä vähentämällä yhteiskunnan eriarvoistumista.

Vaikka selonteossa on hyvin valittu painopisteet Avain2030 -selvityksen tuloksia mukailleen, se ei ota käyttöön Suomen potentiaalia kestävän kehityksen saralla. Haluan erityisesti nostaa esiin kaksi näkökulmaa: ilmastotoimet ja eriarvoisuuden vähentämisen.

Olemme huolissamme siitä, kuinka suunnitelma käsittelee ilmastotoimia. Suomen toimien globaalit vaikutukset unohdetaan ja keskitytään ilmastonmuutoksen tarjoamiin liiketaloudellisiin mahdollisuuksiin. Näitä kiistämättä on, mutta ilmastotoimien pääasiallinen tavoite täytyy olla päästöjen vähentäminen ja vähimmäisvaatimuksena Pariisin ilmastopöytäkirjan toteuttaminen.

Agenda 2030 -toimeenpanosuunnitelma pohjaa ilmasto- ja energiastrategiaan, jonka epäkohtia ovat muun muassa turpeen energiakäyttö ja päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensointi teollisuudelle. Ilmastorahoituksen osalta toimeenpanosuunnitelma jää vajaaksi. Ilmastorahoituksen tulee olla lisäistä kehitysyhteistyölle ja vähintään puolet Suomen kansainvälisestä ilmastorahoituksesta tulee ohjata ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutumiseen. Nyt sopeutuminen on jäänyt unohduksiin selonteosta.

Eriarvoisuuden vähentäminen maiden sisällä ja niiden välillä on yksi kestävän kehityksen tavoitteiden keskeinen vaatimus. Tässä valossa olisimme ilolla ottaneet vastaan hallituksen ratkaisuja siihen, miten koulutussektorilla ja kehitysyhteistyössä päästään kestävän kehityksen uralle leikkausten jälkeen.

Suunnitelmassa tulisi avata, kuinka ja milloin kehitysyhteistyön tavoitteeksi asetettu 0,7 prosentin osuus bruttokansantulosta tullaan saavuttamaan. Kehitysyhteistyön keinot ja tavoitteet ovat ristiriidassa keskenään. Selonteko linjaa, että bruttokansantuotteesta vähintään 0,2 prosenttia menee kehitysyhteistyönä vähiten kehittyneisiin maihin. Samaan aikaan Suomen kehitysyhteistyössä luotetaan voimakkaasti yksityisen sektorin toimiin, vaikka tiedetään, etteivät yksityiset investoinnit tavoita kaikkein köyhimpiä. Kaikkein köyhimmille maille suunnatun kehitysyhteistyön osuus onkin laskussa ollen arviolta 0,14 prosenttia vuonna 2016.

Keskeinen keino vaikuttaa eriarvoisuuteen on veropolitiikka. Verovälttely ja veroparatiisitalous lisäävät eriarvoisuutta merkittävästi. Arvioidaan, että laittomat rahavirrat kehitysmaista ovat noin 1000 miljardia vuosittain. Suomi voisi kansallisessa politiikassaan suitsia suuryritysten verovälttelyä ja lisätä veronmaksun avoimuutta.

Sisällön lisäksi Agenda 2030 -toimeenpanossa on kiinnitettävä huomiota toteuttamisen tapaan. Olemme todella tyytyväisiä siihen, että toimeenpanosuunnitelma käsitellään selontekona, joka mahdollistaa laajan keskustelun eduskunnassa sekä eduskunnan ja sidosryhmien kesken.

Agendan toteuttamiseen tarvitaan kaikkia, eduskuntaa, järjestöjä, yrityksiä ja kansalaisia. Päävastuu toteutuksesta on valtiolla ja onnistumiselle keskeistä on koko eduskunnan sitoutuminen ylihallituskausittain sekä kestäväen kehityksen vieminen osaksi päätöksenteon rakenteita, lainvalmisteluun ja budjettiin. Työhön tarvitaan myös resursseja.

Lopuksi haluan vielä sanoa, että vaikka puhumme pitkäjänteisestä ohjelmasta, jonka aikana Suomeakin ehtii todennäköisesti johtaa neljä hallitusta, niin aikaa tavoitteiden saavuttamiselle on vain reilut kymmenen vuotta. Se on lyhyt aika, jonka voi tuhlata jahkailuun. Se on riittävästi, jotta voidaan saada eriarvoistuminen kääntymään laskuun, päästöjä vähennettyä sekä kasvatettua uutta vastuullista ja viisasta sukupolvea, joka elää maapallon kantokyvyn rajoissa.